

F 23
1924

2. 40 1870.

Handwritten Georgian text in a cursive script, possibly a signature or title.

3

1946

Handwritten initials or a small signature.

Handwritten signature or name at the bottom right.

ქ. შავაშვილი.

ახალგაზდა პოეტებს

საქართველო ედემია, აკენია ხმათა:

ჩვენს ანბანსა ვით ედაროს აღფაბეტი სხვათა!

ყოველი სიტყვა მოძრავია, თავისთავად ფასობს,

თვისით გრგვინავს, თვისით ბრწყინავს, თვისით ლალობს, ნაზობს...

ქართულ სიტყვას სულ არ უნდა ხელოვნური პოზა —

იმას არც-კი ეგუება ენა-ჩღუნვი პროზა!

სიტყვით წყობა მდიდარია ხმოვან მღერალ რიტმით,

თვით ჰაერი ჩვენში არის გაჟღენთილი რითმით!

რა არ ძალუძს ქართულ სიტყვას, ცოცხალსა და გრძნულს?

იგი სწედება სულის უღრმესს, საიდუმლო ხეულს.

ბრძოლის ცეცხლში, ჭირში, ლხინში — ის სადაც კი გვხვდება,

ხან მახვილად, ხან გოდებად და ხან კოცნად ჰხდება.

ქართველ ენა ვერ წარბოცა ქარიშხალმა დროთა,

მზე-დარაჯად მას უდგია ლექსის ღმერთი — შოთა!

მნათობს სხივი ჩამოართვა, იმით სიტყვა ანთო,

და ეს სიტყვა სხივოსანი გვიანდერძა, გვანდო!

მიტომც მგოსნობს საქართველო, მგოსნობს ჩვენი ერი:

ლოცვას ლექსის ფრთებზე აწყობს თვით სასტიკი ბერი;

და მეფეც კი მეფობის დროს — მონა არის მუშის:

გარეშემო ღვთის რისხვაა — ის კი ლექსებს უზის!

დიდებულბ, გვაროსანი ხმას აყოლებს თარსა,

მუხამბაზით, გაფ-თეფლისით ეჯიბრება სპარსსა!

გლეხი ლექსით ეგებება ყოველ ამბავს ნაირს:

ღრმა ხნულებში პურთან ერთად იგი სთესავს... შაირს!

და ზაფხულში ოდეს ოქროდ ბზინავს ჩვენი ყანა

თავთაგებში წყობილ რითმებს ვერა ხედავთ განა?!

ნურას ვიტყვით თუ მათ შორის ვის აქვს ფასი, წონა —

შეხეთ, როგორ სურნელოვნობს ქართველ მგოსანთ კონა!

სხვა და სხვა გზით, და ხერხითა ყველა ეძებს ერთსა:

ცხოველ მყოფელ სულის ჩამდგმელს სილამაზის ღმერთსა!

სალამს გიძღვნით, პოეტებო, ვაშა თქვენს ტკბილ ქნარსა!

შულლი, მტრობა ერთმანეთის წაუღიამც ქარსა!

ნუ ასცდებით იმ ნიადაგს, რუსთაველს რომ ზრდიდა

და რომელიც ჰაეროვან საქართველოს ჰქმნიდა.

უცხო მზრისკენ ნუ გიჭირავთ თქვენ მძებნელი თვალი:

ჩვენში ვარდი უფრო ვარდობს, უფრო ქალობს ქალი!

ს. აბაშელი.

დათალსული ფირუზი

ათი დლით ვისვენებ მტრედისფერ აგარაკს,
ირგვლივ ახვევია სიმწვანე ფიჭვების.
აქ გადავეჩვიე მოსაწყენ ლაპარაკს
და აქვე ვიგრძენი სიმწვავე იჭვების.

სალამოს ჩრდილები იწყებენ საუბარს.
ღრუბლები ანგრევენ მოოქრულ ვერანდებს,
ჩამაველ სინათლეს ზეციდან ცა უბერს,
ძირს ნისლი ჩასძირავს დაღალულ ფერადებს.

ვილაცა ყოველდღე სადილზე მიბარებს,
ქალები გზავნიან ვარდისფერ ბარათებს.
და უკვიროთ: ვინ არის—არავის იკარებს?
ვინ არის რომ ღამე ოთახში არ ათევს?

ვინ ეტყვის ჩემს ნაცვლად ან ვაქებს, ან ქალებს,
რომ მე აქ უშენოთ ცრემლით ვიტვირთები...
სალამოს ჰაერში ფირუზი ჰკანკალებს
და გულში იზრდება ცისფერი ზვირთები.

ცის ფარდა მოიხსნის სხივების ყაითანს
და მთაზე დასცვივა ბროლ-იაგუნდები.
უშენოთ ხეტიალს სული ვერ აიტანს,—
და ეტოვებ აგარაკს, და შენთან ვბრუნდები.

ს. უსკლიშვილი.

მრწამსად

გაიშალენით ყვავილებო, იშრიალევით:
მაისმა მზიდან ოქროს თვალთი გადმოიხედა, —
გაიშალენით, დაითევრით შუქის დალევით,
სანამ თქვენს ტუჩზე მარგალიტის ნამები სხედან.
იშრიალევით ფერადებში მზის პერანგებით,
ნელის ჰანგებით — ნიავებში გადანამღერით,
სხივთა ნამჭერით იშრიალეთ — ვიდრე განგებით
სუსხი არ მოვა და ქარვით არ დაიქანგებით!

შეიყვარევით ქაბუკებო, შეიყვარევით,
დასწევით ბაგენი და ამბორით ღამე ათივით,
აენტვით მზეში, სული ცეცხლად აჩანჩქარევით —
ყველა შეცდომა გულს შეუნდეთ და აპატიეთ.
შეიყვარევით — სანამ მოვა დრო მუხანათი,
ბედი ჯალათი — ვიდრე სახეს დააჩნევს ღარებს,
ნუ დაიზარებს გული ტრფობას — ვიდრე ღალატი
დააჰკნობს გრძნობას და მკედარ ფიქრებს გაატანს ქარებს!

იმღერეთ მუდამ პოეტებო, გრძნობით იმღერეთ,
ხალხში ისროდეთ სულს ანთებულ ჩირაღდანებათ,
შედით მზეებში, ყველა ღმერთი გადაიმტერეთ —
ძვირფას ლექსისთვის ნურაფერი დაგენანებათ.
იმღერეთ სანამ გრძნობა მოსჩქექს ცეცხლის ალივით
და გრიგალივით სულს ატოკებთ — მზის წამწამებით
ვიდრე არ დაგცემთ ბრბო ნალეში და ნამთვრალევით
და ქრისტესავით გრძნობის ჯვარზე არ ეწამებით!..

მარიკან.

ჩემზე ჩემთვის

მთვარე ვით ქარვა. ღამე — გიშერი.
ეს მოხდა უცბად. ბინდისას აღრე.
ჩემს აგარაკზე შემოიჭერი
და ტანი ენებით გადამიღარე.

თვალეებში ფიჭვი ჩაწვა არხებად
და ჩამოიგრა ვარსკვლავთა ხიდი.
მე აღარ მხიბლავს კაბის გარბევა —
სიჩუმეს ლექსით გამოვიყიდი.

ცვლებადი ვარ. ნაზიც და მკაცრიც
სვედა ექსტაზში გადამაქვს ხელად.
ჩემს ბოროტ ტუჩებს, ღიმილით აკრიფს,
კოცნას უკრძალავ სხვის გასამხელად.

სიტყვის ქურუმი. სიტყვის ჯალათი —
პოეზიაში ვიხრები მარცხნივ.
ო! მე მალეღებს თეთრი ხალათი
როცა ტუჩებით წამწამებს ვარცხნი.

შენ დამიხლართე მუქი იჭვებით
სიკვილ-სიციოცხლის გზა-ჯვარედინი
და ჩემს ფიჭვებში ისე იჭრები:
როგორც ტფილისზე ჯალალ-ედინი.

II. მუსხვილი.

ქორცილი ჩვენ სოფელში

შარი ი. გრიშაშვილი ს.

დაუკრავს თარი. წაიქცევა სამწვადელ შაქი...
შაქრის თავს ტეხენ და პატარძალს ჰშვენის დარცხვენა...
ეკამათება უბის სუნთქვას თხელი ლეჩაქი
და მეტის ლეღვით უფრო ტოკავს მკერდი მარცხენა.
პირობას ელის სარეცელი და ბაღდადიან
საბურავებით იმოსება საბნის სარჩული...
ქიანჭველები მოუთმენლად ტანში დადიან
და თრთის სხეული საგანგებოდ შემოფარჩული.
გატყდება თეფში შესავალში და წყვილი გნოლი
ხანჯალთა რკალქვეშ გაივლიან ხელგაქდობილი...
დედოფლის სახემ დაიფინა თეთრი მავნოლი,
არა შორდება ქმარს — მეჯვარე და ქალს — დობილი.
მახარობელი ცხენს ჩამოხდის ბალითან საკმაზს,
ზუზუნებს ზურნა, სუფრა ღვინობს, მოდის ხაშლამა...
ორ-ორი ჯიხვით სმენ მაყრები შუშუნა ბაქმაზს,
გრძელი ჩაკრულა აამღერა სუფრის გაშლამა.
დამქაშებს შაბაშს მიართმევენ და განაახლებს
ღუღღუკი კენესას, რომ ქეიფმა კვლავ დიდხანს გასძღოს...
დღეს ერთმანეთი უფრო უყვართ შარიან მძახლებს
და დედაშთილი წამ-და-უწუმ ეხვევა სასძღოს.
მოკვდება ღამე... გაუწყდება ჰანგი სანთურებს,
ჯვარდაწერილებს გააპარებს დედა ნეფისა...
ლოთი თამადა მოწყენილად თავს აკანტურებს
და მაყრებს ძილი მოერევით გათენებისას.
სძინავს სუყელას და ორს გარდა ყველა კარშია,
მტენის კუნწულა იმარცვლება ვენების ბაღაქში...
და ტალღებს არხებს სარეცელზე ზეწრის არშია.
გადახლართულა რქაზე ვაზი... თოვლზე — ბადახში...
და პატარძალი გაურკვეველ ტკბილ სიზმარშია.

II. პრიუპილი.

ჩემს ცოლეს

მე არ ჩამოგთვლით თქვენ საითათოდ.
იკმარეთ შხოლოდ ეს სათაური.
დე, ისტორიამ მერე იდაოს —
ასტყდეს კალმების აურხაური.

მშვენიერებო! თქვენ არა ერთხელ
აღმინთეთ სულის აღმაცერობა.
მაგრამ ვერ ვპოვე: ლეილა, გრეთხენ,
უტხოა თქვენთვის მგოსნის სერობა.

ლეილა — ვნების ამომშანთავი!
გრეთხენ — სინაზის უცოდველობა!
რითმამ სტრიქონში დიხჩო თავი —
ველარ შეიძლო თქვენი მცველობა.

მინდა დაგტოვოთ ყველანი ერთად
და მოგახალოთ ერთ დღეს უარი!
მოსაწყენია სჯა მშვენიერთა,
საწოლი. ვნება. ექსესუარი.

ლამაზ ლალათი გული იესება:
თქვენც გაგათხოვებთ, თქვენც ქმრებს გაჰყვებით.
ერთში ვერ ვნახე ყველა ღირსება
და მინდა ნაკლი შეევასო სხვებით.

ო, ჩემი ქცევა ვის გაარისხებს!
ვინ გადმომიგდებს ხელთაშანს მძაფრად!
არ დავეძებდი თქვენში ხარისხებს,
ვანაწილებდი გრძნობას თანაბრად.

ფფიქრობდი. ხსნა კი ვერ მომეგონა.
„ათასერთ ღამეს“ ფფურცლავდი, ვშლიდი.
ახ, რად არ გახდით ერთეულ კონად,
ახ, რად არა ვარ გარუნ-რამიდი?!

თქვენ არ ატარებთ ჩემს ფსევდონიმებს —
გეთაკილებათ ცოლობა მგოსნის.
თუმც საითათოდ ირიგებთ სიმებს
და ტუჩს ნატუჩარს სუყველა ჰკოცნის.

ო, თქვენი ხელის ნაძერწავიდან
ჩემს წიგნს ამშვენებს ჩუქურთმა ბეგრი.
მაგრამ რაც იყო... მორჩა! წავიდა!
ღვინის ჰაზნიკმა გაბზარა ქვევრი.

თუმც თქვენთან ვრჩები ნაწილობრივად —
ვით მარგალიტი ქვებში გდებული —
მაგრამ მე მაინც ვითვლები ქვრივად,
მე: ჩემს ტალანტზე შეყვარებული.

ლევან კახიანიძე.

მარჯნის სურა

მარჯნის სურას დავეწაფე, ზენს მარჯნის სურას.

იქ ნადული მარგალიტი მსურდა შემეტეხო. მაგრამ მოვტყუედი, ვით სტყუედება ყველა მწყურვალი.

ფერად ნათალი კობა სურა ცარიელი დამიხვდა და მწყურვალზე მწყურვალი დავრჩი სახტად მოტყუებულნი.

ნუ თუ არასდროს არ აღესილა იგი და მარად ცარიელობდა?

ან იქნებ აღესილი სხვამ გამოსცალა?

შენ გაწითლდი?

— ძლივ ველირსე შენგან ერთხელ ხმამალა პასუხს...

ნ. ლორთქიფანიძე.

საიდუმლო

დიდ ხანს ველოდდი ბარათს. ვითმინე, რაც შემეძლო. ეხლაც არ მიეწერდი, მაგრამ ამ უტყუა და ჩემ ბუნებაში ყველაფერი მუსაიფობს და თითქოს დამცინის, მეტყუელო, შენ რა-ღას სდუმხარო?

მთაც კი, მოწყენილი, უტყუო და უბალახო, მთაც, დილ-დილაობით ჩრდილს საიდუმლო ბარათად უგზავნის თოვლით მოქედილს, პირმკინარს, წერწეტს, მაღალ მთას.

წერილად გაგზავნილი ჩრდილი შეხედება ბრუკეილა მძივებს მეორე მთისას, ფერი ეკარგება, მზიარულდება და უკან-უკან იხევს. მოწყენილი, უტყუო და უბალახო მთა გადიკრის სევდას; ფერფლიანს მწვერვალს ღიმი გაღურბნის სახეზე.

შეესტკერი და მებარბება.

ვაკვირდები და ველარ ვითმენ.

მე თვით ვიწყებ წერას. დაწერილს ვხევ.

დავდივარ. ეტოვებ ოთახს.

უნებლიეთ კვიპაროზს უახლოვდები და ზღაპრულ დალაქიეთ ჩავუტყუნებ:

— ორ სულთა საიდუმლო ვიცი, მე ვიცი ორ სულთა საიდუმლო. შენ ცისკენ წაიდე, მიწაზე არ დასტოვო ორ სულთა საიდუმლო.

— მე შენზე უკეთ ვიცი ორ სულთა საიდუმლო, — დაცინით ზევიდან მეუბნება მთვარე.

— მე შენზე უკეთ ვიცი ორ სულთა საიდუმლო, — ნაზის ღიმილით მეუბნება ღინჯად მიმოცურავი ღრუბლის ნახევი.

— შენ კი, დილო მუხავ, ბერი-კაცო, შენ ხომ არ იცი ორ სულთა საიდუმლო? — შეშინებული ვეკითხები მუხას.

— ბევრი რამ, ბევრი საიდუმლო მინახავს, გამიგონია, მაგრამ მავიწყდება: ყოველს წელს, ყოველს ჩემს ფოთოლს თან მიაქვს მიწაში ათასი ამბორის ხმა, ფიცის სიტყვები, თან მიაქვს სურათები ივეით გაბოროტებულის სახისა და სიყვარულით აღგზნებული თვალებისა. მაგრამ ყველაფერი იმარხება მიწაში, სუღარად ჩემი ფოთლები ეხვევიან გარს და ლპებიან ფოთოლთან ერთად უკანასკნელი მოწყვები. გარკვევით აღარაფერი მახარებს: ერთმანეთში ირევა ვაგი, თრითინა, ბავში, კოდალა, დედოფალი და კრაი... აი შარშან ამ ძირს ეწვიენ... ქალი მაისის დილა იყო; ვაგი — შემოდგომის საღამო; ქალს თოვლის ფიფქი გამოკრთოდა; ვაფს ნისლი ეხვია. მე ხელს უწყობდი: უფრო დაგზურაედი შტოებს, პატარა ყლორტებს გვირგვინად ვადგამდი თავზე, ფოთლებს ვაყრიდი მხრებზე... ერთმანეთს ერიდებოდნენ... უხმოლ ისხდნენ. ვაგი სტკბებოდა ქალის მშვენიერებით; ქალი კი ჩემს ფოთლებს მაისში მწვანეს,

ოქტომბერში ყვითელს, სწიწქნიდა ხელში... მკრთალი სურათი და დამრჩა ხაოვნაში. ნასკნელი დამკნარი ფოთლები ნოემბრის ქარბუქმა მომტაცა, და საიდუმლოს წვრილმანები მათ წაიღეს.

— მათა დასაფარავად ჰპურავდი ტოტებს, გრეხდი გვირგვინად ყლორტებს, ფოთლებს აყრიდი მათ მხრებზე; ჩუმი სხივები მაინც ძვრებოდნენ შენ შტოთა შორის; საიდუმლო, ორ სულთა საიდუმლო მეც ვიცი... ვიცი. ეშმაკურის ღიმილით, დაცინვით ჩამოგვეღერა მთვარემ.

— საძაგელი ქმნილებაა ეს მთვარე! ჯაშუში! ერთგვარის გვაფაციკებით დაჰყურებს უმანკო, მოკრძალებულ სიყვარულს და გარყვნილების ქარიშხალს. — ზიზღით წარბოსთქვა მუხამ. მე შეშინებული ვიყავ, ვაი თუ მაქანკალმა, ქორიანმა მთვარემ წმინდა საიდუმლოს რაიმე დაუმატოს მეთქი.

ლრუბლის ნახევი უკვე დაეშვა და გაძარცულ მუხის შტოებს აბრეშუმის ქსელად შე-
მოედვა.

— განა აქ იყენენ? მოვდეგ და დღემდე მათი ამბავი ვერ გამიგია. მოვდეგ, დაეინახე და ისევ დამეკარგებთან. ჩრდილოეთში, მოვკარ მათ პირველად თვალი. იქ სიცივე ერთმანეთს აშორებს ადამიანებს; მაგრამ თუ ერთმანეთისადმი იგრძნეს სიყვარული, ეხვევიან ერთმანეთს, ეცქრიან, არ შორდებიან. ბუნების სუსხს თითქოს ებრძვიან სიყვარულის ალით. ესენი კი იქაც, იმ ცივს ქვეყანაში ერთმანეთს შორი-შორს უდგნენ. რატომ? მგონი ეწინააღმდეგებიან, ალღისით დაეწევენ და მერე რალა მეშველებათ... მერე აქეთიკენ წამოვიდნენ. ქალის ნატერ-ფალზე ჩუმი ბზა ამოდიოდა, ვაჟისაზე— მოწყენალი ნაძვი. ისე ჩქარა მიდიოდნენ, რომ მი-მემალნენ. ნეტა ესლა კი სად არიან?

— სად არიან? გავვიცინა მთვარემ, — აი მანდ თქვენს ვეკრდით. უყურებთ და არაფერი გესმით. მე გიამბობთ ნამდვილ ამბავს... ვაჟმა ველარ მოითმინა შორი-შორს ცქერა და მუღმივი ტანჯვა. ერთ მზემზიარულ დღეს კრძალვით ხელი მოჰკიდა ქალს. ქალის მშვენება გაიშალა სრულად. ასრიალდა თვალები; აელდა ლოყები; დანახდა სახე; თეთრმა კბილებმა გამოსცა შუქი; გაეშალა ტეგრები თმა; თითები ისრებივით გაითალა; დაიბრა ვერხვის ფო-თოლივით ტანი; სხეულმა მოჰკრიბა მუხის მთელი სხივები.

ორი სული ერთ სულად შეიქმნა. ქალი უეცრად გამოირკვა და გაიქცა. ნეტარება ისე დი-დი იყო, რომ მიწამ, დედა-მიწამ ქვეყანას აღარ დაუტოვა— დაალო პირი და სამუდამოდ გულში ჩაიმარხა... მხოლოდ ვაჟი.

ქალი უკანვე გამოექანა. ვეღლაშაპი— მიწა პირს უკვე ხურავდა. ქალის მხოლოდ ფეხები და დარჩა ყელში ხარბ ცხოველს.

ქალი ხედი იქცა. იგი ხე მაძინია— *Mimosa pudica*. დღე გაიშლება: იგი გახარბულია; მუხის სხივებს ჰკრებს მიჯნურისათვის; ღამე კი მოწყენილია, ჩუმიდ არის, შეკეცილი აქვს ფოთ-ლები. ჩვენ ვეგონია, სძინავს; იგი კი ემუსაიფება მიწაში მყოფ მიჯნურს; აწვდის მუხის სხივებს, უთბობს. სამარეს. ამიტომ არის, თუ ვინმე ხელი შეახო მაძინიას, მაშინვე შეი-კუმშება, ფოთლებს შეიკეცს; სხვა მოტრფილად არ სურს; იქ, მიწის ქვეშ, ჰყავს სამარადისო საყვარელი. დღე მისთვის არის მზიარული, რომ ღამე მზიარულების ნაყოფი მას გადასცეს.

დღე იმითმ არის ისე ღამაზი, სურნელოვანი, რომ სავანე დაუმშვენოს საყვარელს.

— ნეტა ვაჟი კი როგორ ცხოვრობს იქ, ცივ სამარეში? — იკითხა ღრუბლის ნახევმა.

— ცივი რად ექნება სამარე, როცა თავზე სთაყენებელი მაძინია ადგია; როცა სატრ-ფოსავანე მოელის სითბოს, როცა სატრფოს იმედი აქვს სხვაზე არ ვასცქვლის! — დაცინვით გასცა პასუხი მთვარემ. მთვარის ღიმილმა გააპო ღრუბლის ნახევი და შემოედვა გაძარ-ცულ მუხას.

— მაძინია, როგორ არის შენი სატრფო? — დაეკითხე მე თვითონ. ხმა არ გამცა.

— არ იცი?! არც ვინდა გაიგო? იქნება გაჰქრა თვით სიყვარული, — დაეინებით ვეკითხე-ბოდი მაძინიას.

***

მსურდა ჩვეულებრივი ბარათი მომიწერა. აქაური ამბების მოყოლას არ ვაპირებდი; მსურ-და გულის კარი გამეხსნა; შიგ წაიკითხავდი ჩემის არსების ბოროტსა და მართალს. ზღაპა-რი კი გიამბე. იქნება ამაღ უფრო ვგაართოს. როცა შინაარსი მოგაბეზრებს თავს, დაუკვირ-დი ზღაპრების ელფერს, მათ სულს; შეიძლება მასში ჰპოვო ორ სულთა საიდუმლო.

ღამა უნდაქალი.

ქაღაზი

(ბოზანიდან „სანაჯაბილი“ XV ვაზა.)

უეცრად გალავნის იქით შეიქნა ჩოჩქოლი.

მიოქმა-მოთქმა...

ხალხი აირია:

— ფეფელო მოდის, ფეფელო ქადაგი!..

ყველა გზას უთმობდა კაბა აკარწანებულ ფეხშიშველ დედაკაცს, რომელიც მიემარაუებოდა ეკლესიისაკენ.

დაემზო ეკლესიის კარებ წინ და ლოცულობდა დიდხანს, გულში მუშტს იცემდა, მოთქვამდა შემზარავად.

ზარდაცემული ხალხი გასნატული უტკერის.

ცეკვა-თამაში შეწყდა. ყველა ეკლესიას მოაწყდა.

მხოლოდ შორს, სოფლის გზაზე მოისმის მთვრალეების: „რანუნი“.

— ხალხნო!.. ხალხნო!..—გააპო ჰაერი მისმა კივილმა.

მესერზე მიბმულ ცხენებმა თავები ჩაჰკიდეს: იგრძნეს ავდრის მოახლოებება.

საღღაც გრგვინვა მოისმა.

ელვამ გრება დაიწყო ცაში.

ბნელდება.

— ხალხნო!.. რა გეშველებათ, თქვე უბედურიშვილებო!.. რა გეშველებათ!.. წუხელის ღვთისშობელი გამომეცხადა და მაშხილა, რომ დედა-მიწა მაკეა უქმურთა-უქმურით!.. დედამიწა დედა კი არ არის ჩენი, — ცოვანი დედალი მგელია, რომელიც თავისივე ლეკვებს თვითვე სჭამს!.. ვაი თქვენ, ხალხნო!.. სანავარდო დაბერწდა!.. უქმური მოსპობს სანავარდოსო, წერია ეფუთში!.. ქინკები და მანენები დაეუფლება სანავარდოსო, — ამბობს კარაბადინი!.. დედაკაცების საშო დვრიტასავით არის გამომქნარი, მაქიკივით არის გამმხარი, რომლითაც დედაკაცები ყველს ადედებენ. ვაეები უნაყოფონი აირიან, როგორც საჭურაჰები!.. ვაი თქვენ ხალხნო!.. ძერას ჰკითხეს: — შვილები გირჩენია თუ ორი თვის წყალუსმელობა?.. წყლის უსმელობაო!.. ჯორსა ჰკითხეს: — შენ რაღაო? — უშვილობაო!.. თქვენთვის არავის უკითხავს და რამ დაგაბერწათ ასე?!.. ეფუთში სწერია: როდესაც მზე მარტის ოცდაერთს შევიდეს პირველსა ხარისხსა ვერძსა, წლისა მჟარველი იყოს მარები ლომითურთ, რომელიც სახლია მხისი!.. იყოს ყელის ტკივილი, ღურბლის ქარები, ხველება და მყერდის ტეხვა!.. ციებით ლოგინათ ჩავარდეს ხალხი!.. გამრავლდეს ავადმყოფობა მანდილოსანთა და უშვილობა!.. ევედრებით უფალსა გისნათ უქმურთა-უქმურისაგან!.. ვაი თქვენ, ხალხნო!.. შავი დღეები მოგელის შენი!.. დედაკაციები ქვას ჰშობენ და შვილს კი არა!.. გაყოფდა სანავარდო და ჩვენ ბუშუბი ვართ მისი. მანენ სულების მარულა გაჰქნდება სანავარდოში!.. თავს უშველეთ!.. მოახლოვდა ქაში მეორეთ მოსვლისა და დედათა გოდება დააყრუებს ზეცას, მამათა ვაება გააპობს დედამიწას!.. მეუფე უქმური მიბრძანდება თავის ამალით!.. არული თქვენ, წყველებო!.. ვაჲ ვაჲ, ვაჲ, — ჰკივის ფეფელო ქადაგი, პირიდან დორბულს ჰჭრის, ბუქნავს და უჩანს მხისგან დამწვარი კუნთები.

შიშის ზარი იძყრობს ყველას.

ხალხი შეშფოთდა.

უეცრად ქადაგი დაეცა მიწაზე და დაიწყო გრება თავგასრესილ გველის წიწილივით. დედაკაციები სტირიან და პირჯვარს ისახვენ.....

ნ. შიშკაშვილი.

მთვრალი მშვენივით

ოდეს მივარდნილ სადმე მთის წვერზედ ნისლითა, კლდე-უფსკრულ და უღრან ტყეთა სა-
მეუფოში გამეღვიძება,

როს გარიყრაყის შემკრთალ ბინდბუნდში უკანასკნელი ვარსკვლავი ჰქრება და განთია-
ლის ფრთა-ნაკრავ ცაზედ მხოლოდ ცისკარი საცეტხლურივით მზის აღსავლის კარს წინ
მოუძღვება...

ოდეს დღე-ღამის გაყრის ბურუსში იქ—სადღაც ქვევით—შორს თხელი ნისლის ქსოვილ
მანდილს ქვეშ ალაზნის ველი გადამეშლება,—ზღაპრად ქცეული მისი მშვენიება სიზმრად,
ზმანებად მომეღვინება,—

ოხ, მაშინ!...

მიღუღლ გრძობას ცრემლი ერევა, ამ ნეტარებას ვერ იტევს მკერდი!

მთვრალი ვარ მაშინ—მთვრალი მშვენივით და ბედნიერი, როგორც რომ ღმერთი!..

* *

ოდეს გადახსნილ, ტურფავ, გულ-მკერდზე ვნება-მიხდილი დაგტრფი, ვლოცულობ, ქანც-
მიღუღლი აღფრთოვანებით ღვინისფერ ტუჩებს ვეამბორები და შენ-კი ვნებით მთლად
ჩაფერფლილი იცინი, სტორი, სულში მიძვრები—მთა, ზღვა, ხმელეთი, ცა-დედამიწა, მთელი
სამყაროს მშვენიება შენ ხარ!—

და მაშინ!...

მიღუღლ გრძობას ცრემლი ერევა, ამ ნეტარებას ვერ იტევს მკერდი!

მთვრალი ვარ მაშინ—მთვრალი მშვენივით და ბედნიერი, როგორც რომ ღმერთი!..

მის. პეტრეიშვილი.

ღამის ფიქრი

გარეთ: თოვლია და ქარი.

ოთახში: მითრთოლვარე ხელი ატირებს ქიანურს.

მოულოდნელად გაწყდება სიმი და ფიქრების დამბლა შეიპყრობს მოხუცს.

საშინელია მარტოობა ზამთრის ღამეში, როდესაც ფანჯრის მინებს აწყდება ქარი.

ძნელია თმაშვერცხლილისათვის მოგონება იმ დროის, როდესაც ყოველ ნაკვთში მაკ-
რობდა ყინი.

ავხორცი იყო იგი და ვნებიანი, როგორც გიორგი ღამა.

იგონებს—როგორ სწავდა ხალისიან დღეებს.

იგონებს ქალებს მის მკლავების რკალში, რომ ითევდნენ უმანკოების პირველ ღამეებს.

ებლა დადალულია იგი ურწმუნო დროით.

ალარავინ ჰყავს თანამეცხედრე.

ძნელია მისთვის მარტოობა და ბნელი ღამე.

აკვიტდა მზაკრული აზრი.

შვილი?

ჰყავდა თუ არა?

ველარ ისვენებს მოხუცი.

ჰყავდა თუ არა?

მტანჯავ ფიქრებში იცრიცება უძილო ღამე.

იქნება ჰყავდა? მოუყვდა კიდევ და არვინ იყო დამტირებელი?

დაეცა ცივ ლოგინზე და აქვითინდა...

მეზობლებს შემოესმათ გმინვა ამაზარზენი

და როდესაც შეეკითხნენ ტირილის მიზეზს —

უპასუხა: მაპატიეთ მეგობრებო! ვტირი შვილს, რომელიც შესაძლოა არც კი მყოლია.

ვარდთა საუბარი

ლამაზმა ასულმა ქორთა ვარი მოსწყვიტა.
ვარდის ხავერდით ფოთლების სურნელება გრძნობას ატკობდა, ათრობდა.
ლამაზმა ვარდს ამაყად გადახედა და სთქვა:
— კარგი იქნებოდი, ვარდო, რომ სილამაზეს მალე არა ჰპარავდე!
— მაგრამ ბედნიერი იმითი ვარ, რომ სილამაზესთან ერთად სიცოცხლაც მეცლებო! —
უპასუხა ქორთა ვარდმა.

დ. თვარდსაძე

ცირა

ქალთა სასწავლო კლასი გულისტანია... ყაბახია მშვენიერებისა... აღმოსავლელ ხელოვნის
ჯადოსნური ოცნებაც კი ვერ წარმოიდგენს უკეთეს ჩანჩქერს ლალანა ყვავილებისას.

კლასში ცისმარე დღე ჰდებდა სასწავლო. წლების განმავლობაში მოწაფე უსახო გოგო-
ცუნა, მაგრამ გათენდება მისი ვაზაფხულის დილა და იგი გარდაიქმნება მომზიბლავ ცირად.
ასეთი დილა ყოველდღე თენდება. ხან ერთი სწყვეტს ბავშვობის არტახებს და იქცევა
მშვენიერების დედოფლად, ხან მეორე.

მასწავლებლის თვალი მიჩვეულია ამ სასწავლებს... არ აღძრავს მასში საამო განცდებს
ასეთი აფეთქება ნორჩი სიცოცხლისა... მისი სული ისეა დამძიმებული ორიანების წერის
ცოდვებით, რომ არ უეშვებს ოცნებას ეს ზღაპრული მოვლენები.

სერგოც ასეთ მასწავლებელთა ჯურისა იყო. მდორედ მიტბორავდა მისი ცხოვრება, რომ
ერთხელ ანახლად არ აეფართქლებინა მისი გამტკვერიანებული გული ერთ ცირას.

ცირა ზარმაცი იყო. ონავარი. ვაკეთილებს არ ამზადებდა. სერგოც ორიანებით უმას-
პინძლდებოდა.

ახლაც გამოუძახა... რა თქმა უნდა ცირას არა სცოდნია ვაკეთილი... მაგრამ... ცირას
ცქრიადა თვალები ისეთის ეშხით და სასოებით გამოიყურებოდნენ, რომ სერგოს შემო-
აღწევა გულცივობის ყინული... იგრძნო ჯერ აროდეს განცდილი ტკბობა.

მოიხიბლა... მოიხიბლა სერგო და „წაწყნდა“... ხუთიანი დაუწერა...

აპირთავდა სერგოს გული სიყვარულის განუცდელ ტანჯვის სამსალით, თუმცა უხაროდა
ეს ტანჯვა.

ყოველთვის, როცა კლასში შევიდოდა, ცირა ედგა თვალწინ და სწავდა ტრფობის
ხანძარში.

თვითელი გამოხედვა ცირასი ყრვოლასა ჰკვირდა, სცილობდა არ შეეძინა და რად-
გან ვერ ახერხებდა—სრულიად არ იხედებოდა მისკენ.

ახლაც მეორე კუთხეს მიაპყრო თვალი და მოჰყვა ვაკეთილის:

—...ბებერი ღმერთები ჰყავდა წარმართულ საქართველოს... ბევრს შეუმჩნეველად ახლაცა
აქვს ფესვი გამდგარი ქართველთა სულში: არმაზი... ვაცი... აინინა... ცირა...

წამოსცდა ცირას სახელი და მყის პირს შეეყინა...

გატბა...

კუდრაჰა მოწაფეებს არა გამოეპარებათ—რა...

ჯერ აღრევე ჰქონდათ გუმანი აღებული...

ახლა ყველაფერი გამოაშკარავდა...

მიუხედავად ხეაზიან...

თქარ-თქარი ასტეხს...

სერგო ამის შემდეგ აღარ შესულა კლასში.

პაპაი პაპაი.

ტფილისით გამართლება

თუ სხვებისათვის საკმაოდ დაბერდა იპ. ტენის მეთოდი ხელოვნების ახსნისათვის, ჩვენთვის ის კიდევ კარგაზან გამოდგება. ვანსაკუთრებით მისი „გეოგრაფიულ კლიმატიური“ თეორია... არ შეიძლება სხვა გვარად აიხსნას ასეთი ქარბობა პოეტებისა, ჩვენში რომ არის. ყოველ ქართულს კარგა ხნით აწვალებს პოეტური პოტენცია და ვინაიდან ჩვენ არსებითად ღრმა არა ვართ, არამედ ფერადი, ადვილად მოდის „ხსნა“ ამ წვალებიდან, თავისუფალ რითმებში გადასვლა. ტენი მაინც მძლობის ღირსია: ჩვენი გეოგრაფია ნაირობით მდიდარია და სფინქსების სიტყვ, ნირვანას ზანტი ძილი, დამპალ სიმწვანის ჭაობები, სცვლიან მთის ჰაერს, მყინვარებს, ფიორდების ყნოსვას, ალბის იებს და ნადებებს, ნადებებს... და სულ პატარა სივრცეზეა ეს ფერადი ხალიჩა ვაშლილი, ჰავა კლომეტრებზე კონტრასტებით სუნთქავს. და ყველა ამის საიდუმლოება მზეა, რომელიც ასე უყვარს, ჩვენს პოეტებს, მაგრამ თვალს ვერ უშვავრებს. ამიტომ სიბრძნე მზის, სიღრმე მისი ცეცხლეულობის ჩვენთვის უცნობია, მაგრამ ფერადობა მისი სხივების, ჩვენში ყვავილებზე და ამქართა ფერად დროშებზე და მათ სირიზან სარტყელებზე რომ თამაშობს, ჩვენს პოეზიას გზას ნათელი უფენს. და როგორღა ის ქმნის ამ უცნაურ ფერთა ცახცახობას ქართულ ჩუქურთმებზე, ისე ჩვენს პოეტს აშლევინებს ფერად რითმებს, ლამაზ ორნამენტებს. ბერნაირია მისელა საიდუმლოების გახსნისათვის, რაც მეცნიერებას, რელიგიას და ხელოვნებას აწევს და სერბე-მალს უღუნავს. მათში ყველაზე მტკიცე პირველია, მაგრამ დინჯია და ჩვენ გვაზინებს. ყველაზე თამამი და ამაყი მესამეა და ჩვენც მას ვავეყვით. მაგრამ მეცნიერებას ვერ დაეუნათე-სავეთ, ვერ შეეჯახებთ... ამას გიოთე სჭირია და თუ ვერმანელობს არა, ინდოგერმანელობა მაინც, ჩვენ ფესვები აღმოსავლეთში გვაქვს, რომლის მეცნიერება ნირვანისებურია და ნახევრად პოეტურია. იქ შეეჯახება არაა. იქ ჰარმონიაა. ნიცესს ბუნტარობა და „ნება ძლიერებისადმი“ აღმოსავლეთს და ჩვენ გვიტაცებს, მაგრამ არ ვაგვემირავს. თუმცა ზარატუსტრა სპარსელია, მაგრამ უფრო პოტენციით, რადგან ნიცესს ფრაკი ეცეა და გახამებული საყლოც ჰქონდა. ჩვენ ვერ დაეჯახებთ მეცნიერებას და ხელოვნებას და ერთად მიგვყავს ის. ასე იყო ძველ ქართულს მწერლობაში (ინდოეთ-სპარსული ლიტერატურის ვაგლენის ხანა) და ასე დარჩა დღესაც, იმ განსხვავებით, რომ ფილოსოფია ხელოვნებაში მიჰქაა, მიუსუსტა, მაგრამ ფორმა და ვეზოტკა თვით ხელოვნებითი გამოთქმისა უფრო ინტენსიურია.

და დღეს ქართული პოეზია უფრო ამ ფორმების და ფერადების მელოდიაა... ის შორდება ოდნავ აღმოსავლეთის კოლორიტს, მაგრამ ვერ ეთვისება დასავლეთის ფილოსოფიურ აზროვნებას—მეცნიერებასთან შეჯახებას. რელიგიასთან კი ჩვენს პოეზიას მუდამ (თუ შორეულ სასულეორო პოეზიას არ ავიდებთ) მკირე კავშირი ჰქონდა... ამიტომ, იუ დღის ქართული მწერლობა საკმაო ნათელს დასტოვებს, ეს იქნება მარტო მისი უხვი, ფერადი და მზიური ფორმებით გამარჯვება. და ჩვენ მას შეიყვარებთ, ხანამ არ დაგვიდგება ის დრო, როცა ჩვენ „საშინელებით ვრწმუნდებით, რომ უკვე ველარ ვგრძნობთ სიღამაზეს“ ამას ვინცელმანი ამბობს თავის კერძო წერილში რომის ახალგაზრდა აზნაურის ფრიდრიხ ფონბერგისადმი ენსკელმანი იცოდა ელინიზმის ძალა, მას ესმოდა სიღამაზე—გიოთე განხარტებით უფრო ექსტაზით, რადგან მისი სული უფრო ელინური იყო და ის სასეგებით შევიდა ელინიზმში. დიხა, დადგება ხანა ჩვენის ცხოვრების, როცა ველარ ვიგრძნობთ ამ მშვენიერების ძალას და შეეშფოთლებით ერთბაშად. მაგრამ ვიდრე ახალგაზრდანი ვართ და ჯანსალი ინსტინქტი ზვირობს, ჩვენ მას მივიღებთ ნერვებით, შევისვამთ სისხლში... და ვფიქრობთ, რომ აღმოსავლეთის ღრმა, მელოდიურ ფილოსოფიას დაშორებული და დასავლეთის ბუნტარულ და ბოლოს კი უფრო პოზიტურ ფილოსოფიამდე ვერ მისული, ჩვენი მწერლობა მაინც გამართლებულია ქართული უხვი ბუნებით, ძველებური სიმღერით და უფრო ფერადის ფორმებით.

და ამ ახალ ფორმებზე მუშაობს დღეს ქართული პოეზია. და ტფილისი მას ვაამართლებს ძველის თარებით, ქუზანადებით, ჰამქრებით და ოქროს ქამრებით. და ტფილისის სული ამართლებს ახალ თქმას „მოზნამულ ყვაილებზე“, კაფეებზე და კოლომბინებზე... ტფილისი ყოველს შემძლე; ძველი, მზიანი, ამტანი და გამტანი...

ბ. პაპანაძე.

სევდა და ტრფიალები იღვა

წუთისოფელი, სისხლით აფერადებული და ძვლებით მოკენილი სასაფლაოა მშენიერიებისა და დიდების. ქვეყანა იმედების და ღმერთების დიდი პათოსის — ქვეყანა აღთქმათა და ძიებათა დაკარგულა.

თუ ოდესმე ამ მუდამ მოუწყობელსა და უთავბოლო წუთისოფელში უნუგეშო იყო ყოფა ადამიანისა, ჩვენს საუკუნეში, განსაკუთრებით იდეოლოგიურ ნანგრევებზე, ადამიანი ისე მარტოა, ისე საცოდავი, როგორც ლამაზი რაინდი სიერა-მორრენის ხეობაში თავის დამტრეულ ფარ-ხმალით.

შორეული ბრგვინაობით ისმის ტლანქი ძახილი ქლექით დაავადებული საუკუნეებისა: ირაციონალის რყევა რელიატივიზმით ავსებს სამყაროს დაუსრულებლობას; დაღრეჯილი სახეები სოკრატისა და კანტის ერთმანეთს განცეიფრებით უყურებენ სხედასხვა კუთხიდან; ადამიანის სულს ჩამოჰკიდებია დაუქაყოფილებელ სურვილთა შურისძიება, როგორც სასირცხვი ნაგლეჯები ძველი ტანისამოსისა. კაცობრიობის დოცენტურ გაპარანქულობას ნისლით ჰპურავს პლანეტარული ქაოსის აორთქლება.

ვინ მოვა? ვინ დაამზიდებს ადამიანის მღელვარე სულს წუთისოფლად? ვისი თვალები-დანაა, რომ იყურებიან სახეები სავსე მარადიული მშენიერებით? ვინ არის იმედის განსახიერება ცრემლებისა და სევდის უდაბნოში? ვის შეუძლიან შეკუმშოს მარადობა წუთისოფლურ განცდაში?

— მხოლოდ ქალს, რომელიც ნახევრად ქალია და ნახევრად კაცის ოცნება: სწორედ ამიტომ ყველა დროის კეთილშობილ ვიზიონერებთან ერთად ჩვენ ვეტრფით მარადიულ ქალურობის იღვას — სინაზისა და სისათუთის განსახიერებას: ფიამეტას, ლაურას, ბეატრიჩეს, ლილას; ჩვენ ვეტრფით გულის დამას, — იაკობ ბემეს იუნგერაუს და არა ალდონას და თარაქანას.

ბ. პაპანაძე.

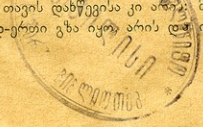
თავისუფალი შემოქმედი

არაჩვეულებრივის გზით და ტემპით მიმდინარეობს თანამედროვეობა; მას აქვს საკუთარი სიტყვა, თავისი სტილი, დამახასიათებელი ფორმა. კოლექტივიზმის ეპოქაში ცხოვრობთ: კოლექტივიზმი შემოქმედებაში, კოლექტივიზმი ყველგან და ყველგან. პიროვნება მივიწყებულია.

ჩვენი მწერლობა ასცდა ამ საერთო ფერხულს. იგი დაუბრუნდა თავის თავს, თავის მეს: ინდივიდუალიზმის, სულიერ კარჩაკეტილობის პრინციპის აღიარებამდე მივიდა. ეს ადვილი ასახსნელიც არის: ჩვენი ლიტერატურა ორგანიზულად არ არის დაკავშირებული ეპოქის ქარიშხალთან. იგი სდგას თავის პოზიციასზე და გვიმტკიცებს: ხელოვანი იყო და იქნება დამოუკიდებელი, თავისუფალი; ქვემარტი შემოქმედი მარტოა კოვლთვის; მას არავის დახმარება არ სჭირდება.

მე არ მივირს, რომ კოლექტივიზმის ხანაში ჩვენში „ლონდა“ და „გარსი მარადი“ იწერება. პიროვნების უარყოფის ეპოს — პიროვნება აყვანილია უმაღლეს მწვერვალამდე.

საერთოდ კი დამახასიათებელი შტრიხები თანამედროვე ქართული ლიტერატურისა ისევე ბედის ცდა და უმეტეს შემთხვევაში უფედობა არის: წუთიერი ალტყენება, ხალისი, თავდავიწყება და შემდგომ კვლავ სისუსტე, სიცარიელე, უიმედობა; მწვერვალებისკენ მისწრაფება და მწვერვალის ძირში უნუგეშო მოთქმა; შორეულ ნაპირისაკენ ლტოლვა და ნაპირის ვერ გადალახვა; ერთის სიტყვით არის ძიება, მისწრაფება, ცდა ბედისა და ნაწილობრივი მიღწევა. მაგრამ ჯერაც არ მომხდარა ქართული სიტყვის ბოლომდე გაშლა, გადალახვა იმ ჯადოსნურ წრისა, რომელშიც დიდი ხანია მოქცეულია ჩვენი ლიტერატურა. შესაძლებლობა თავის დახწევისა კი არაა; მაგრამ არა კოლექტივიზმის გზით. ქვემარტი ხელოვანის ერთადერთი გზა იყო არა და იქნება თავისუფალი შემოქმედების პროცესი.

გრიშაშვილის პროზა

ტანმორჩილი და მკვიდრათ შერეული, სანდომიანი და მარტივანი.
მშვიდი და წყნარი, თავდაბალი და უწყინარი.

თავდაჭერილი და თავაზიანი, დარბაისელი და ზრდილი. ენა-ტკბილი და ენა-გესლიანი.
უბრალო—მიხგრამოხგრამი და წყნარად მოსიარულე, მუდამ თავის შიგნით შხირალი.

პირველის შეხედვით თითქოს ცივი, ანგარიშიანი, მაგრამ მუდამ შინაგანი ცეცხლით
აღვიგზებული და წმინდა სიგიჟემდე გატაცებული.

ტკბილად მოსაუბრე და ცეცხლის მფრქვეველი, ნაზი და ტლანქი.

განვითარებული და ველური, ევროპიელი და აზიელი. მუდამ კი ტფილისზე შეყვარებული.
ქართული სიტყვის მხატვარი და ხუროთმოძღვარი, — აი გრიშაშვილი.

ქართულ სიტყვაში მან აღმოაჩინა ახალ-ახალი სიღამაზე, გამოჰკვერა, გამოჰკვეთა და
მორთო ფერად სამკაულებში.

გრიშაშვილის სიტყვა ხან სევდიანი, ხან მხიარული, ხან გულ ჩათხრობილი, ხან უდარდე-
ლი, ხან ტკბილი, ხან შხამიანი, ხან თვინიერი, ზოგჯერ კი გიჟი, მუდამ კი სიყვარულის
ცეცხლით ავუღუნებული და სისპეტაკით თვალის მომპრელი.

სიყვარულს სამშობლო არ გააჩნია; ის ყველგან არის, ყველსთან, — საცაცობრიო გრძობაა.

სიყვარულის ტახტზედ დადაფნილი გრიშაშვილი კი უაღრესად ეროვნული მგოსანია:
იმის ყოველ სტრიქონში, ყოველ სიტყვაში ქართული სურნელებია, გრიშაშვილი ქართული
სიყვარულის ტარიელია.

გრიშაშვილს უყვარს ასეთი დისონანსები: უნაზეს გრძობათა გვერდით ბებუთი და
სისხლი.

იმიტომ რომ ამგვარია თვითონ ტფილისი: ინით შეღებილი თითები და მანიკაჟური, პა-
რიზის მოდა და ჩადრი, ოპერა და შახსეი-ვახსეი.

გრიშაშვილი ხომ ტფილისის პირწავარდნილი შვილია:

„მიყვარს ტფილისი! ირაკლივით მუდამ მშფოთარი!

„და მსურს, აქ მოვკვდეთ, რომ მისი მზე სწვადეს ჩემს კუბოს!

გრიშაშვილმა იცის ევროპის ფასი, მაგრამ თავის ტფილისს ის არავის დაანებებს. ევრო-
პა მასში ტფილისს ვერაჟ კვლავს; ტფილისიც არ ავიწყებს მას ევროპას.

ევროპა ტფილისში, — აი მისი სურვილი.

„მსურს ევროპა გარდავქნა მე ტფილისის უბნებათ“.

ზოგჯერ გრიშაშვილი გაუგებარია: მისი ლექსის ევროპიული სურნელება მიგიზიდავთ და
უტყებ თავს წაადგებით აზიელს ბებუთით ხელში. იმიტომ რომ გრიშაშვილში გაორებულია
პიროვნება.

„ჩემში ორი გრძობაა, ორი ენამკვეთობა, —

„სინაზე და სიტლანქე, ტფილისი და ევროპა,

გრიშაშვილი ძველი ტფილისის რომანტიკოსია, ერეკლეს ტფილისის.

შეთანხმებარა, ნარიყალა, შუშბანდები, ვიწრო ქუჩები, ყარაჩოღელი, კინტო — აჩრდი-
ლებივით ამოდიან გრიშაშვილის სტრიქონებში; ძველი ჰამქარი გამოჩნდება ქუჩაბანდში და
წინ მიუძღვის უსტაბაში მოფარფარე მზის ყალამქართით. ისმის ზურნა, დილის საარი.

გრიშაშვილს „არ ასვენებს საქართველოს დარდი და ბოლია“ (ტ. II, გვ. 103) და ფიქრი
წამოშლის ხოლმე იმის ოცნებაში წარსულის სურათებს.

მაგრამ მარტო ამის გამო არ უყვარს გრიშაშვილს ძველი ტფილისი: იმის ბუნებაში არის
ყარაჩოღული თავისებურობა, დარდიმანდობა, ლამაზი სიტლანქე.

ახივლია გრიშაშვილი გრძნობით, ბუნებით, მაგრამ მისი გონება ევროპისკენ იხედება.

„მიყვარს ლექსის სიხარე—თემა აღმოსავლური—

„მაგრამ მუდამ მალღებებს მე ევროპა სწავლული.

გრიშაშვილი რითმის თავიდაა. მას ერთობ ეადვილება რითმებთან თამაშიც, მათი ხმალ-ში გამოწვევაც და ყოველთვის გამარჯვებული რჩება.

რითმების წალკოტში არა ერთი და ორი საუცხოვო ყვავილი დაურგავს და კიდევ ბევრს დარგავს.

რითმათა თავისებურსა და თავისუფალ ფერხულში გრიშაშვილი იშვიათია. მისი რითმა ხან ქალივით ნაზია, ხან ვაჟივით ძარღვმაგარი, ხან მშვიდი და ხალისიანი, ხან კი მქუხარე და ცეცხლის მფრქვეველი, მაგრამ მუდამ ელვის სხივებში დაფერილი და ქალწულის რძით ტანაყრილი.

გრიშაშვილი შეუდარებელი რაინდია სიყვარულისა.

„ერთი უჩნდეს სამიჯნურო,

ერთსა ვისმე აშვიობდეს,

ყოვლსა მისთვის ჰხელოვნობდეს.

მას აქებდეს მას ამკობდეს,

მისგან კიდე ნურა უნდა,

მისთვის ენა მუსიკობდეს“.

გრიშაშვილის სტიქიონი სიყვარულის ზღვა არის ხან დაწყნარებული, ხან მღელვარე და ახვირთებული, მაგრამ ერთდგროვანი არ არის, რადგანაც მისი სიყვარულის ზღვა უძირო არის და მისი ფერადები — უთვალავი.

სიყვარულის ზღვამ გრიშაშვილში ჰპოვა თავისი ღირსეული მხატვარი, რომლის ყოველი ნახაზი ჩვენი გულის უნაზეს სიმებს, ტკბილად არხევს და ათრთოლებს.

„მე ტფილისმა შეამკო, მე ტფილისმა შემზარდა“.

გრიშაშვილი უტფილისოდ შეუძლებელია, ისე როგორც ტფილისი წარმოუდგენელია ამას იქით უგრიშაშვილოდ.

გრიშაშვილი ფაფარაყრილი გატაცების, ყოვლად კეთილშობილი ახალგაზრდობის მგოსანი, გარედან მშვიდი, შიგნით კი მუდამ მოუსვენარი, გარედან წყნარი, შიგნით კი მუდამ მღელვარე.

სადაც ახალგაზრდობაა თავისი ცეცხლით, გატაცებით, სიყვარულით, სიგიჟითა და წმინდა სევდით. იქ გრიშაშვილი მუდამ იქნება სანატრელი თამადა.

გრიშაშვილის პოეზია ხან შუადღის ენებიანი სიცხეა, ხან მთვარიანი ღამის ოცნება, მუდამ კი თავისებურია, გრიშაშვილური.

გრიშაშვილში მუდამ მეცხადება ჯალათი კეთილშობილი მრისხანებით აღჭურვილი, რომელიც მტკიცეთა სდგას თავის სადარაჯოზე...

